

Finland's Membership in NATO; Changes in The European-Russian Balance of Power Patterns

Reza Rahmati* ¹

1. *Corresponding Author*, Assistant Professor of Department of Political Sciences, University of Bu_Ali Sina, Hamedan, Iran. E-mail: R.rahmati@basu.ac.ir

Article Info

Article Type:

Reserch Article

Keywords:

Finland,
NATO,
Russia,
Scandinavia,
Sweden.

Article history:

Received July 10, 2023
Received in revised form
November 12, 2023
Accepted December 17,
2023
Published Online
December 20, 2023

ABSTRACT

The geometry of power in the international system is influenced by the relations of variable power distribution. Finland's membership in NATO has changed many political and international equations. The joining of Finland to NATO not only changed many national equations in Finland, but also brought new events in the regional area (Scandinavia and in the broader Nordic space). In addition, in the international dimension, the foundations of the European balance of power model, which was proposed as a stable model after the collapse of the Berlin Wall, were shaken. The question is why Finland's membership in NATO has changed the security architecture of Europe. In response to this question, the research hypothesis, while paying attention to the shape and content geometry of the power balance between Russia and Europe, will consider the threat balance (Russian resources threatening Finland) as the main factor changing the behavior of Finland's foreign policy.

Cite this Article: Rahmati, R. (2023). Finland's membership in NATO; Changes in the European-Russian balance of power patterns. *World Politics*, 12(3), 159-178.

doi: 10.22124/wp.2024.24416.3181

© Author(s)

Publisher: University of Guilan

DOI: 10.22124/wp.2024.24416.3181

1. Introduction

Finland's membership in NATO on April 4, 2023 as the 31st NATO member has been one of the most important changes in the shape and content of power geometry in Northern Europe and even Europe. Finland was once a sphere of political influence and implementation of tsarist Russia's policies (until 1917) and even after that and during the Soviet period (from the 1950s onwards), and in the post-Cold War period, it was also trying to achieve its interests. Recognize Russia's security and long-term interests and protect Russian rules of power in terms of security changes. This matter caused the preservation of the rules of power in the bipolar order, convinced the domestic social and political forces about Russia's security concerns and put the principle of good neighborliness with Russia before the security policies of many social and political groups regarding the goals. As a European, he minimized Russia's sensitivities towards himself and generally maintained political neutrality and lack of military commitment. Russia's war against Ukraine and Vladimir Putin's aggressive policies towards its eastern neighbors can be considered the most important reason for Finland's accession to NATO. In addition to causing social and political changes in Finland, this issue felt the need to find transnational security arrangements, and finally Finland's desire to become a member of NATO. In addition to the reasons for Finland's accession to NATO, Finland's accession to NATO has created strategic choices; Options similar to neutrality, mediation, balancing, buffering, etc. have expired and no other side of the Russian-European conflict considers Finland a neutral player in foreign policy. These future issues will change Russian-Finnish relations and, on a higher level, Russian-European relations. Now, despite all the efforts, threats, deterrence components and Russia's desire, the Finnish flag has been raised at the NATO headquarters, and the Russian dream of keeping NATO away from Scandinavia has been shattered. Therefore, apart from all the changes that this accession can bring to Finland internally, the claims made regarding the change in the European security architecture can be tested. The question that arises is how the fields of Finland's foreign policy behavior are formulated for NATO membership? In response to this question, while paying attention to the shape and content geometry of the balance of power between Russia and Europe, the threat balance (Russian resources threatening Finland) will be considered as the main factor changing the behavior of Finland's foreign policy.

2. Theoretical Framework

Threat is a category in addition to power and it is created from four specific criteria that governments use to evaluate the threat caused by another country. Therefore, in response to the question of what threatens a state, Walt points to four sources: its power or total strength (size, population, latent power and economic capabilities), geographical proximity, capability aggressiveness and its aggressive or hostile intentions.

1. Total power: It means "total resources of a government". The greater the total power, the greater the threat that a government can pose.

2. Geographic proximity: refers to the distance between potential competitors. The greater the distance, the more limited the "ability to project power" and the more limited the potential threat.

3. Aggressive power: refers to the size of "aggressive capabilities" The greater the offensive power, the greater the danger that a state can create.

4. Aggressive intentions: Intentions refer to how states perceive a potential enemy for this reason, a government may be considered medium or small in terms of resources, but because the perception and understanding of other governments regarding its behavior is aggressive or an immediate threat, balancing against this government as an immediate threat. It is prioritized and creating alliance is prioritized.

3. Methodology

The current research is developmental in terms of its purpose and descriptive-analytical in terms of the researcher's approach. A documentary method has been used to collect data.

4. Results & Discussion

The start of the Ukraine war and Russia's invasion of Ukraine pushed Sweden and Finland to a security situation, which created a changing security framework and environment. The war in Ukraine is reminiscent of the traditional European wars. A country whose military expenses are higher than the average of NATO member countries and in terms of political, economic, military position and the position of a developed country will be a pleasant situation for NATO. In general, Russia's military strategies by attacking Ukraine and earlier in its aggressive policies towards Eastern Europe caused the formation of a strategic alliance option for Finland. Finland's behavior can be considered as balancing the threat with Russia; Balancing which has been pursued with the approach of shaping the alliance with NATO. This use of violence by Russia caused Finland and Sweden to be in a situation of great risks, and this great risk was joining NATO and avoiding the traditional policy and strategy of neutrality and non-commitment. In the end, Finland and Sweden, seeing a more bellicose and aggressive Russia, abandoned the holy cow of neutrality and went after NATO as a more security-building option. Russia's attack on the Crimean Peninsula in 2014 and then its attack on Ukraine in 2022 have caused Finland to gain a security perception of Russia's aggressive intentions and accept the alliance with NATO from this point of view.

5. Conclusions & Suggestions

Russia's threats in Eastern and Northern Europe caused the formation of transnational security arrangements or Finland's alliance with NATO. In addition, these threats have created discussions about Sweden's future alliance with NATO. Russia's threats to Finland put this country in an extraordinary state of threat perception and ultimately the strategic choice of forming an alliance with NATO. By turning its back on the tradition of political

neutrality and military non-commitment, Finland created a new situation in the Nordic region and the international security environment. From a strategic point of view, some strategic analysts have considered the feature of this accession to fill the "blind spots" of NATO's access to Eastern Europe in the event of a Russian attack. Also, from the military point of view, if Sweden and Finland occupy the Baltic, they can act as a strategic depth and give NATO the opportunity to rearrange forces by land and sea using the Baltic Sea (access from Finland) and by air using Provide the air capacity of Sweden's Gatland. Inferring from the balance of threat theory, Russia's general power situation, Finland's geographical position in the vicinity of Russia, Russia's offensive capabilities towards its neighbors and especially towards Ukraine, and finally Russia's aggressive intentions and the perception in Finland of these Russian aggressive intentions has been created, it seems that Finland's perception towards Russia has caused a change in the strategy of Finland's defense policy and security policy from neutrality to the alliance of the system with NATO.

علل و زمینه های الحاق فنلاند به ناتو در چارچوب «موازنه تهدید»

رضا رحمتی^{۱*}

۱. نویسنده مسئول، استادیار گروه علوم سیاسی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران. رایانامه: R.rahmati@basu.ac.ir

چکیده	درباره مقاله
<p>هندسه قدرت در نظام بین المللی متأثر از مناسبات توزیع قدرت تغییرپذیر است. مناسبات توزیع قدرت بر اساس ادراک دولت ها از تهدید، منابع تهدید و ساختار نظم منطقه ای و بین المللی متغیر هستند. تهاجم روسیه به اوکراین یکی از مهم ترین رخدادهای بین المللی بود که تأثیر مهمی بر روی ادراک دولت های نوردیک از تهدید، منابع تهدید و ساختار نظم منطقه نوردیک داشته است. همین عوامل سبب شد تا فنلاند در بازه زمانی کوتاهی بعد از حمله روسیه به اوکراین با درخواست عضویت در ناتو و متعاقباً الحاق به این سازمان در بسیاری از معادلات سیاسی و منطقه ای منطقه نوردیک تجدید نظر جدی صورت دهد. این رخداد نه تنها توانست بسیاری از معادلات ملی را در فنلاند دستخوش تغییر کند، بلکه حوزه منطقه ای (اسکاندیناوی و در فضای کلی تر نوردیک) را نیز متأثر از خود ساخت. علاوه بر این در بعد بین-المللی پایه های الگوی موازنه قدرت اروپایی که بعد از فروپاشی دیوار برلین به صورت یک الگوی با ثبات مطرح بود، متزلزل شد. سوالی که مطرح است این که زمینه-های رفتار سیاست خارجی فنلاند برای عضویت در ناتو چگونه صورت بندی می شود؟ در پاسخ به این سؤال ضمن توجه به هندسه شکلی و محتوایی موازنه قدرت بین روسیه-اروپا، موازنه تهدید (منابع روسی تهدید کننده فنلاند) را عامل اصلی تغییر دهنده رفتار سیاست خارجی فنلاند در نظر خواهد گرفت. پژوهش حاضر به لحاظ هدف، توسعه ای و به لحاظ رویکرد محقق، توصیفی-تحلیلی است. برای گردآوری داده ها از روش اسنادی استفاده شده است.</p>	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>کلیدواژه‌ها: فنلاند، ناتو، روسیه، اسکاندیناوی، سوئد.</p> <p>تاریخچه مقاله تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۱۹ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۸/۲۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۹/۲۶ تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۹/۲۹</p>

استناد به این مقاله: رحمتی، رضا. (۱۴۰۲). عضویت فنلاند در ناتو؛ تغییر در الگوهای موازنه قدرت اروپا-روسیه. سیاست جهانی، ۱۲(۳)، ۱۷۸-۱۵۹

doi: 10.22124/wp.2024.24416.3181

© نویسنده(گان)

ناشر: دانشگاه گیلان

عضویت فنلاند در ناتو در تاریخ ۴ آوریل ۲۰۲۳ به‌عنوان سی و یکمین عضو ناتو یکی از مهم‌ترین تغییرات در هندسه شکلی و محتوایی قدرت در اروپای شمالی و حتی اروپا بوده است. فنلاند روزگاری حوزه نفوذ سیاسی و اعمال سیاست‌های روسیه تزاری (تا سال ۱۹۱۷) و حتی بعد از آن و در دوره شوروی‌ها (از دهه ۱۹۵۰ به بعد) بود، و در دوره بعد از جنگ سرد نیز در تلاش بود تا منافع امنیتی و منافع بلند مدت روسیه را به رسمیت شناسد و از نظر تغییرات امنیتی، قواعد روسی قدرت را حراست کند. هم از این‌رو قواعد قدرت در نظم دوقطبی را حفظ کرده بود، نیروهای اجتماعی و سیاسی داخلی را نسبت به نگرانی‌های امنیتی روسیه اقناع کرده و اصل حسن همجواری با روسیه را مقدم بر سیاست‌های امنیتی بسیاری از گروه‌های اجتماعی و سیاسی در خصوص اهداف اروپایی دانسته، حساسیت‌های روسیه را نسبت به خود به حداقل رساند و به‌طور کلی حفظ بی‌طرفی سیاسی و عدم تعهد نظامی کرده بود.

جنگ روسیه علیه اوکراین و سیاست‌های تهاجمی ولادیمیر پوتین نسبت به همسایگان شرقی خود، را می‌توان مهم‌ترین دلیل برای الحاق فنلاند به ناتو قلمداد کرد. این موضوع علاوه بر این که سبب ایجاد تغییرات اجتماعی و سیاسی در فنلاند شده، احساس نیاز به یافتن ترتیبات امنیتی فراملی، و در نهایت تمناى فنلاند به عضویت در ناتو شد. اضافه بر دلایل الحاق فنلاند به ناتو، الحاق فنلاند به ناتو انتخاب‌های استراتژیکی را به‌وجود آورده است؛ تاریخ مصرف گزینه‌هایی شبیه به بی‌طرفی، میانجی‌گری، موازنه-سازی، حائل‌سازی و ... تمام شده و دیگر هیچ طرفی از اطراف منازعه روسی-اروپایی، فنلاند را بازیگر خنثی در سیاست خارجی قلمداد نمی‌کند. همین موضوعات آینده روابط روسی-فنلاندی و در سطحی فراتر روسی-اروپایی را دستخوش تحولات قرار خواهد داد. اینک علی‌رغم تمام تلاش‌ها، تهدیدها، مولفه‌های بازدارندگی و خواست و میل روسیه، پرچم فنلاند در مقر ناتو به اهتزاز درآمده است و رویای روسی دوری ناتو از اسکاندیناوی بر باد رفته است. بنابراین سوای از همه تغییراتی که این الحاق به لحاظ داخلی می‌تواند برای فنلاند به‌وجود آورد، ادعاهای به‌وجود آمده در خصوص تغییر در معماری امنیتی اروپا می‌تواند مورد آزمون قرار گیرد. سوالی که مطرح است این که زمینه‌های رفتار سیاست خارجی فنلاند برای عضویت در ناتو چگونه صورت‌بندی می‌شود؟ در پاسخ به این سوال ضمن توجه به هندسه شکلی و محتوایی موازنه قدرت بین روسیه-اروپا، موازنه تهدید (منابع روسی تهدید کننده فنلاند) را عامل اصلی تغییر دهنده رفتار سیاست خارجی فنلاند در نظر خواهد گرفت. پژوهش حاضر

به لحاظ هدف، توسعه‌ای و به لحاظ رویکرد محقق، توصیفی-تحلیلی است. برای گردآوری داده‌ها از روش اسنادی استفاده شده است.

۱. چارچوب نظری: موازنه تهدید

این تحقیق از لحاظ نظری تلاش خواهد کرد تا با استفاده از ادبیات موازنه قدرت و موازنه تهدید، روابط بین فنلاند و روسیه و به‌طور خاص الحاق فنلاند به ناتو را مورد بررسی قرار دهد. هم از این‌رو ابتدا ادبیات موازنه قدرت، سپس موازنه تهدید را بررسی می‌کند و بر اساس آن به سراغ مطالعه موردی رابطه فنلاند و روسیه خواهد رفت. برای تحلیل مناسبات بین فنلاند-روسیه و الحاق فنلاند به ناتو، علاوه بر نظریه موازنه قدرت نیاز به در نظر گرفتن بنیان‌های نظری نظریه موازنه تهدید وجود دارد. نظریه موازنه قدرت، موازنه وحشت، موازنه تهدید، معمای امنیت و ... در ادبیات واقع‌گرایی توان تحلیل وضعیت‌های به‌وجود آمده در انتخاب‌های استراتژیک فنلاند و سوئد را دارند. استفن والت بر اساس اصلاحاتی که بر روی نظریه موازنه قدرت انجام داد نظریه موازنه تهدید خود را مطرح کرد (Walt, 1987). نظریه موازنه تهدید با جدا کردن قدرت از تهدید، رئالیسم (و همچنین نئورالیسم کنت والتز) را اصلاح کرد. در تئوری موازنه قدرت، که قبلاً بر تحلیل‌های واقع‌گرایانه تسلط داشت، موازنه در برابر دیگرانی که قدرت (قابلیت‌های نظامی) آن‌ها در حال افزایش بود، بیان می‌شد. قدرت بیشتر برای بازتاب نیت تهاجمی در نظر گرفته شد. بر اساس استدلال والت، نفس قدرت یک کشور به اندازه کافی توان تبیین تمام ویژگی‌های موازنه را ندارد، بلکه تهدیدآمیز بودن نیت یک بازیگر توضیح‌دهنده بهتری برای قدرت خواهند بود. برای مثال باوجود قدرت‌مندتر بودن ایالات متحده، با این حال شمار متحدان این کشور در طول جنگ سرد بیشتر از شوروی بود. بنابراین در این‌جا تهدید ایجاد شده از ناحیه شوروی برآمده از نیت تهاجمی‌تر این بازیگر بود. نقص تئوری موازنه قدرت پس از ناپدید شدن تهدید شوروی، بیشتر قابل توجه شد. والت با قدرت نامتوازن خود در سال ۲۰۰۴ استدلال کرد که ایالات متحده هنوز به‌طور رسمی با ناتو، ژاپن و کره جنوبی و چندین کشور دیگر متحد است و اشاره کرد که ایالات متحده ممکن است نیروهای خود را خارج کند، که هنوز تمایل به تحریک درخواست‌ها برای ادامه دارد. بر پایه این نظریه، دولت‌ها در وضعیت آنارشیک برای حفاظت از خود تشکیل اتحاد می‌دهند. به باور والت عملکرد دولت‌ها به‌وسیله چندین عامل مشخص می‌شود. نخست آن‌ها بر اساس تهدیداتی که برداشت می‌کنند عمل می‌کنند. دوم آن‌که قدرت دیگر بازیگران یک رکن (اگرچه یک رکن مهم) در محاسبات آن‌ها محسوب می‌شود. قدرت دیگر دولت‌ها بسته به این‌که آن دولت در چه مکان جغرافیایی قرار گرفته باشد، توانایی انجام چه عملی

را داشته باشد و یا چگونه از توانایی خود استفاده می‌کند، می‌تواند مایه دردسر یا یک امتیاز باشد (Walt, 1987). هم از این‌رو، اگرچه موازنه قدرت دارای اهمیت بسیار است، اما تهدید از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. مهم‌ترین شالوده‌های سیستم موازنه تهدید از نظر استفن والت عبارت است از: الف. تهدید؛ دولت‌ها در مقابل دولت‌هایی متحد می‌شوند که منشا بیشترین تهدیداند؛ بنابراین دولت یا دولت-های تهدیدکننده لزوماً جزء قوی‌ترین دولت‌ها نیستند. ب. تصور از تهدید؛ تهدید صرفاً به میزان قدرت دولت‌ها بستگی ندارد، بلکه ارتباط محکم با تصویری که دولت‌ها در روابط خود از تهدید دارند، دارد. ج. اتحادسازی؛ هر اندازه تهدیدات خارجی شدیدتر باشد، به همان اندازه انگیزه اتحاد بیشتر می‌شود و نظام به لحاظ کارکردی از انسجام بیشتری برخوردار خواهد شد. هرگاه دولت‌ها احساس کنند موجودیت یا منافع آن‌ها را سایر دولت‌ها با تهدید فوری روبه‌رو می‌کنند، با اتحاد با یکدیگر، به موازنه در برابر آن‌ها می‌پردازند (Walt, 1987: 1-12). د. هنجارسازی از موازنه؛ یکی از شرایط افزایش امنیت در نظام موازنه تهدید آن است که موازنه به‌وجود آمده به هنجارها تبدیل شود. با این حال موازنه تهدید، جایگزین موازنه قدرت محسوب نمی‌شود، بلکه با هدف افزایش قدرت تبیینی آن مطرح می‌شود (Walt, 1987: 1-12). تهدید مقوله‌ای افزون بر قدرت است و از چهار معیار مشخص ایجاد شده است که دولت‌ها برای ارزیابی تهدید ناشی از یک کشور دیگر از آن استفاده می‌کنند. بنابراین در پاسخ به این سوال که چه چیزی یک دولت را تهدید می‌کند، والت به چهار منبع اشاره می‌کند: قدرت یا قدرت کل آن (اندازه، جمعیت، قدرت نهفته و قابلیت‌های اقتصادی)، نزدیکی جغرافیایی، قابلیت‌های تهاجمی و نیت تهاجمی یا خصمانه آن (Walt, 1990, 21-26).

قدرت کل: به معنای «کل منابع یک دولت» است (Walt, 1990: 22). هر چه قدرت کل بیشتر باشد، تهدیدی که یک دولت می‌تواند ایجاد کند بیشتر است. عبارت منابع در این جا اعم از جمعیت، قابلیت‌های نظامی، صنعتی و قدرت تکنولوژیک است. در اختیار داشتن هر یک یا جمعی از این منابع، این امکان را به دولت می‌دهد تا به تنبیه دولت‌های دشمن خود بپردازد (Walt, 1987: 22-23).

مجاورت جغرافیایی: به فاصله‌ای اطلاق می‌شود که بین رقبای بالقوه وجود دارد. هر چه فاصله بیشتر باشد، «توانایی فراقکنی قدرت» محدودتر می‌شود (Walt, 1990: 23) و تهدید بالقوه محدودتر می‌شود. در صورتی که اندازه «منابع» دولت‌ها با هم برابر باشد، دولت‌ها در برابر دولت‌هایی که از نزدیکی بیشتر جغرافیایی با هم بهره‌مند هستند، بیشتر در وضعیت اتحاد قرار می‌گیرند. بنابراین امکان ایجاد موازنه در وضعیت مجاورت جغرافیایی نیز وجود دارد (Walt, 1987: 23).

قدرت تهاجمی: به اندازه «قابلیت‌های تهاجمی» اشاره دارد (Walt, 1990: 24). هر چه قدرت تهاجمی بیشتر باشد، خطری که یک دولت می‌تواند ایجاد کند، بیشتر است. قدرت تهاجمی ارتباط نزدیکی با قدرت کل و مجاورت جغرافیایی دارد، با این حال معنی مشابه و مترادفی با دو بعد قبلی ندارد. بدین معنی که در صورتی که اندازه دیگر منابع دولت‌ها برابر باشد، این احتمال که دولت‌های دارای قابلیت‌های تهاجمی بسیار به تشکیل یک اتحاد مبادرت ورزند، بیشتر است. قدرت تهاجمی، به ظرفیت استفاده از منابع برای رفتار تهاجمی علیه دولت‌های دیگر توجه دارد. در چنین شرایطی انگیزه و اراده برای موازنه-سازی توسط دولت‌هایی که در معرض تهدید فوری قرار می‌گیرند، بیشتر می‌شود (Walt, 1987: 24). نیت تهاجمی: نیت به نحوه درک دولت‌ها از یک دشمن بالقوه اشاره دارند (Walt, 1990: 25-26). هم از این رو ممکن است دولتی از نظر اندازه منابع متوسط یا کوچک قلمداد شود، ولی چون برداشت و درک سایر دولت‌ها نسبت به رفتار او، تهاجمی یا تهدید فوری است، موازنه‌سازی علیه این دولت به‌عنوان تهدید فوری، در اولویت قرار می‌گیرد و ایجاد اتحاد در اولویت قرار می‌گیرد (Walt, 1987: 26). ما فرض می‌کنیم که نه کل قدرت، نه مجاورت جغرافیایی و نه قدرت تهاجمی برای ایجاد یک تهدید تعیین‌کننده نیست. در امتداد این خطوط، توماس شلینگ پیشنهاد می‌کند که «سلاح‌های هسته‌ای کار زیادی نمی‌توانند انجام دهند که با یک یخ‌چین نتوان انجام داد» (Schelling, 2008: 19). این در دسترس بودن سلاح نیست، بلکه نیت است که یک تهدید ایجاد می‌کند.

جایگاه دولت‌های کوچک در کمتر اثر پژوهشی یا نظریه‌پردازانه‌ای مشهود بوده است. در خصوص سازوکار موازنه‌سازی قدرت‌های بزرگ، برابرسازی، خنثی‌سازی و موازنه قدرت بازیگر مقابل (رقیب یا دشمن) مهم‌ترین سازوکار موازنه‌سازی قدرت محسوب می‌شوند. در این خصوص چشم‌انداز واقع-گرایانه ساده است؛ بازیگر A قدرت خود را افزایش می‌دهد تا قدرت بازیگر مقابل B را کاهش دهد. اما در خصوص دولت‌های کوچک این موضوع به این سادگی نیست. این دولت‌ها به اندازه قدرت‌های بزرگ توان موازنه‌سازی ندارند و به‌طور ویژه پروژه موازنه‌سازی الزاما به‌عنوان بخشی از خواسته دولت A محسوب نمی‌شود. میزان نقش و نفوذ دولت کوچک، چگالی تهدیدها، اندازه انباشت وحشت، چارچوب امنیتی منطقه منازعه، ظرفیت خنثی‌سازی تهدید، جایگاه بازدارندگی و ... از اهمیت ویژه‌ای در این خصوص برخوردار است. برای دولت‌های کوچک موازنه‌سازی الزاما فرآیند خودیارانه‌ای نیست، که با افزایش قدرت نظامی به‌صورت انفرادی همراه باشد، یا سیاست بازدارندگی انفرادی در پیش گرفته شود، بلکه موازنه‌سازی، می‌تواند به‌صورت صرفه‌جویانه‌تری دنبال شود. بنابراین الزاما مسیر رسیدن به

موازنه از دریچه افزایش قدرت دولت صورت نمی‌گیرد و مسیرهای دسته‌جمعی نیز برای بازداشتن دشمن، رقیب و مهاجم بازگشایی می‌شوند. مزیت مسیرهای دسته‌جمعی در این است که آسیب‌پذیری دولت‌های کوچک را که از نظر اندازه قدرت، سرزمین، جمعیت، توان نظامی و ... در وضعیت کوچک-بودگی قرار دارند نسبت به تمایلات توسعه‌طلبانه دشمن یا رقیب کمتر خواهد کرد. نظریه موازنه قدرت استدلال می‌کند که تغییرات در توزیع قدرت، اغلب خطرناک است و قدرت کل قابل تعویض است و نظریه موازنه تهدید بر آن است که هرچه یک دولت قدرت بیشتری داشته باشد، بیشتر می‌تواند هر آنچه را که می‌خواهد به دست آورد (Lobell, 2016: 33). به همین دلیل سیستم موازنه تهدید برای دولت‌های کوچک با حساسیت‌های بیشتری همراه است.

۲. الحاق فنلاند به ناتو و موازنه تهدید

تصمیم سوئد و فنلاند برای پیوستن به ناتو، بحث‌های زیادی را در محافل دانشگاهی به وجود آورد. استفن والت نظریه‌پرداز معروف واقع‌گرایی تدافعی و مبدع نظریه موازنه تهدید در مجله سیاست خارجی نوشت «سوئد و فنلاند به این نتیجه رسیده‌اند که محیط امنیتی آن‌ها رو به وخامت است و حفاظت بیشتری را انتخاب کرده‌اند که معتقدند این با الحاق به ناتو فراهم شدنی است» (Walt, 2022). از نظر والت از نظر منطق موازنه قدرت، به‌تنهایی نمی‌توان رفتار فنلاند و سوئد را محاسبه کرد؛ چه این‌که عملکرد نظامی ضعیف روسیه در جنگ اوکراین از یک‌سو و ضعف نیروهای مسلح روسیه در تسخیر سایر کشورها از دیگر سو به همراه «ترکیب تحریم‌های غرب، هزینه‌های جنگ و ادامه فرار مغزها» که سبب فرسایش کشور شده است، سبب شده است که «تا حدی گیج‌کننده باشد که سوئد (و فنلاند) این لحظه [الحاق به ناتو] را انتخاب کردند تا تصمیم بگیرند که به آغوش ناتو نیاز دارند» (Walt, 2022). والت در ادامه ضمن تأیید جایگاه نظری موازنه تهدید، می‌نویسد «اگر تشخیص دهیم که نظریه سنتی موازنه قدرت ناقص است، پازل‌هایی از این دست ناپدید می‌شوند. دولت‌ها به توازن قدرت توجه زیادی می‌کنند، با این حال چیزی که واقعا به آن اهمیت می‌دهند، «تهدیدها» هستند. سطح تهدیدی که یک دولت برای دیگران ایجاد می‌کند تا حدی تابعی از قدرت کلی آن است، اما همچنین تابعی از قابلیت‌های نظامی خاص آن (به‌ویژه توانایی آن در تسخیر یا آسیب رساندن به دیگران)، نزدیکی جغرافیایی و نیت درک شده است» (Walt, 2022). برای تشریح لحظه تاریخی پیوستن فنلاند به ناتو، ضروری است ابتدا معمای امنیتی فنلاند-روسیه و راه‌حل‌های فنلاند برای حل معمای امنیت با روسیه و معمای جدید امنیتی بعد از جنگ سرد و در نهایت تبیین الحاق فنلاند به ناتو با توجه به منابع موازنه تهدید مورد بررسی قرار

گیرد. موازنه تهدید فنلاند را حتی می‌توان به‌عنوان سازوکار حل و فصل معمای امنیت شکل گرفته بین روسیه و فنلاند نیز استفاده کرد. با این حال در منطق واقع‌گرایی استفاده از سازوکار موازنه قدرت خود می‌تواند به شکل گرفتن یک مسابقه تسلیحاتی بین بازیگران بینجامد. در حالی که سازوکار موازنه تهدید، تنها ابعاد «ادراک‌شده» معمای امنیت را حل می‌کند و مانع از افزایش بیش از حد متعارف تسلیحات می‌شود. در نتیجه، حفظ موازنه تهدید بهتر از حفظ موازنه قدرت می‌تواند به ثبات‌سازی کمک کند؛ موازنه تهدید از طریق تهدید به افزایش توان تسلیحاتی، تهدید به اتحادسازی، تهدید به ایجاد فرآیندهای داخلی تغییردهنده موازنه صورت می‌گیرد. در این بین تهدید به اتحاد، به این سبب که بیشترین نزدیکی را به «موازنه قدرت» دارد، از اهمیت بیشتری برخوردار است. در دوره بعد از جنگ سرد، استراتژی موازنه قدرت همچنان در بین استراتژی‌های غرب و روسیه از جایگاه مهمی برخوردار است. گسترش ناتو را می‌توان به‌عنوان تلاش غرب و نامزدهای ناتو برای ایجاد امنیت از طریق تعدیل در موازنه جدید قدرت تفسیر کرد. نامزدهای ناتو به دلیل این‌که احساس می‌کنند در یک «منطقه خاکستری» قرار دارند، «کمبود امنیت» را تجربه می‌کنند (Pursiainen, 2002: 13).

۲-۱. راه‌حل موازنه‌سازی تهدید فنلاند-شوروی؛ موازنه‌سازی و نهادسازی

استراتژی فنلاند در دوره جنگ سرد برای مدیریت مسائل امنیتی با روسیه را می‌توان در دو چارچوب و سازوکار موازنه‌سازی و نهادسازی دنبال کرد.

۲-۲. استراتژی موازنه‌سازی؛ استراتژی نخست به این سیاق دنبال شد که فنلاند تلاش کرد با ایجاد توازن در روابط غرب شوروی، نقش رابط و پل را بین دو طرف بازی کند و منافع هر دو طرف، خصوصاً شوروی را در فنلاند به رسمیت بشناسد؛ هم از این‌رو سطح حساسیت شوروی نسبت به خود را به پایین‌ترین میزان رساند. همچنین روابط بین فنلاند و روسیه در دوره بعد از جنگ سرد را می‌توان بر اساس مدل موازنه تهدید مورد بحث قرار داد. روابط روسیه-فنلاند را می‌توان مدل مینیاتوری روابط روسیه-غرب در نظر گرفت. بنابراین معمای امنیتی روسیه-غرب را می‌توان به معمای امنیتی روسیه-ناتو تعمیم داد. فنلاند از نظر اندازه قدرت، جمعیت، موقعیت جغرافیایی، عمق نفوذ، نیروهای نظامی، ادوات نظامی و ... به‌صورت بالقوه تهدیدی برای روسیه محسوب نمی‌شود، با این حال فنلاند به‌عنوان یکی از متحدان استراتژیک غرب می‌تواند یک تهدید بالقوه برای روسیه در نظر گرفته شود. تا زمانی که ناتو، روسیه را به‌عنوان دشمن غرب تلقی می‌کند، فنلاند از نظر سیاسی، بی‌طرفی و از نظر نظامی، عدم

تعهد را در دستور کار قرار داد. دنبال کردن این دو دستور کار با استراتژی اتحادسازی ناتو در مغایرت بود؛ بنابراین فنلاند به عضویت ناتو در نیامد. در روی مخالف ناتو به دنبال اتحادسازی با همسایگان شرقی روسیه بوده، موضوعی که روسیه، بر اساس آن ناتو را به عنوان تهدید تلقی می‌کند. فنلاند همواره تلاش کرده است تا از استراتژی موازنه قدرت برای حل کردن معمای امنیتی با روسیه استفاده کند. نمود برجسته پی‌گیری استراتژی موازنه‌سازی توسط فنلاند «پیمان دوستی، همکاری و کمک متقابل» (FCMA) بین دو طرف در سال ۱۹۴۸ بوده است؛ پیمانی که تلاش کرده است فنلاند را به عنوان بخشی از حوزه نفوذ روسیه معرفی کند. معاهده FCMA نه تنها حوزه نفوذ سیاسی روسیه در فنلاند را به رسمیت شناخت، بلکه منجر به شناسایی دکترین بی‌طرفی فنلاند نزد روس‌ها شد. پی‌گیری این سیاست با فنلاند، سبب شکل‌گیری روابط امنیتی مبتنی بر موازنه بین کشورهای نوردیک، شد (Ólafsson, 2009: 38). بنابراین ادراک روسیه نسبت به فنلاند دوره جنگ سرد، توأم با تهدید نبوده است. همین‌طور در این دوره فنلاند چنین ادراکی نسبت به روسیه نداشته است. فنلاند تحت رهبری دو رئیس‌جمهور با سابقه پآسیکیوی و ککونن، توانست سطح بالایی از حساسیت‌زدایی را در روسیه نسبت به فنلاند به وجود آورد و در نتیجه سطح تهدیدانگاری فنلاند نسبت به روسیه نیز بالا نبود. با استفاده از سیاست بی‌طرفی، فنلاند توانست خارج از همکاری نظامی فوری باقی ماند، بدون اینکه به شوروی دلیلی برای ترس از لغزش فنلاند به اردوگاه غرب بدهد و بنابراین این سیاست بدون این‌که فنلاند ترسی از شوروی برای تکرار تاریخ قبل از ۱۹۱۷ ادراک کند، سیاست بی‌طرفی را دنبال کرد (Pursiainen, 2002: 13).

۲-۳. **استراتژی نهادسازی؛** استراتژی بعدی فنلاند در چارچوب حل معمای امنیتی، نهادسازی بوده است. روابط فنلاند-روسیه به گونه‌ای بود که فنلاند گه‌گاهی بین شوری و غرب پل‌سازی می‌کرد. این وضعیت سبب ارتقای امنیت فنلاند و دور شدن از وضعیت معمای امنیتی با روسیه بود. فنلاند در این دوره، بدون متوسل شدن به سازوکارهای دانمارک و نروژ (الحاق به ناتو) و استفاده از ظرفیت بازاریاندگی ناتو برای خنثی‌سازی تهدیدات شوروی، تبدیل به بخشی از نقاط مواصلاتی بین شوروی و غرب شده بود. یکی از نخستین تلاش‌های این‌چنینی، تبلیغ ایده با ابتکار شوری در خصوص ایجاد منطقه عاری از سلاح هسته‌ای نوردیک (NNWFZ) به سایر کشورهای نوردیک بود. علاوه بر این ابزار موفق‌تر راهبرد سازمانی کنفرانس امنیت و همکاری در اروپا (CSCE) بود (Pursiainen, 2002: 14).

۲-۴. مسائل امنیتی جدید

هر دو استراتژی فنلاند در دوره بعد از جنگ سرد و با تغییر هندسه شکلی و محتوایی قدرت در اروپا از دستور کار فنلاند خارج شد. فنلاند در فوریه سال ۱۹۹۲، معاهده FCMA را با قرارداد جدیدی بین فنلاند و روسیه جایگزین کرد. علاوه بر این با پیوستن به اتحادیه اروپا در آغاز سال ۱۹۹۵ و امضای معاهده ماستریخت، عملاً استراتژی موازنه‌سازی یا بی‌طرفی سیاسی را کنار گذاشت. بنابراین اگرچه بی‌طرفی در گزارش‌های دفاعی فنلاند وجود داشت، اما کمتر تحلیل‌گر بین‌المللی، این کشور را بی‌طرف خطاب می‌کرد. گزارش دفاعی ۱ که دولت در ژوئن سال ۱۹۹۵ به پارلمان ارائه داد، بیان می‌کرد که پس از پایان تقسیم‌بندی بین شرق و غرب، سیاست بی‌طرفی که فنلاند در طول جنگ سرد مشاهده کرد، دیگر اقدام مفیدی نبود. معمای جدید امنیتی فنلاند ترکیبی از موازنه قدرت، دفاع معتبر، عدم تعهد نظامی، همسویی سیاسی، مشارکت فعال در توسعه سیاست خارجی و امنیتی مشترک اتحادیه اروپا (CFSP)، مشارکت در برنامه مشارکت برای صلح ناتو و توسعه قابلیت‌های عملیاتی با ناتو را در بر می‌گرفت (Pursiainen, 2002: 16). فنلاند استراتژی دوم یعنی نهادسازی را نیز کنار گذاشت و ابتکار نهادی ویژه‌ای را برای ایجاد وابستگی متقابل روسیه-غرب دنبال نکرد. در سال‌های ابتدایی بعد از جنگ سرد، نخبگان سیاست دفاعی و سیاست خارجی فنلاند با این تصور که روسیه به مرور و با شروع هزاره جدید بخشی از دنیای غرب خواهد شد، استراتژی نوینی را در پیش گرفتند و آن ادغام روسیه در غرب بود؛ موضوعی که هر چه مضمول زمان شد، ناکارآمدی و فقر محتوایی آن بیشتر آشکار شد.

جدول شماره (۱): استراتژی موازنه‌سازی فنلاند در دوره جنگ سرد و بعد از آن

دوره	استراتژی موازنه قدرت
جنگ سرد ۱۹۴۷-۱۹۹۱	- معاهده FCMA به‌عنوان شالوده روابط دو طرفه - حفظ قابلیت بازدارندگی دفاعی - انتخاب سیاست بی‌طرفی
بعد از جنگ سرد ۱۹۹۱-۲۰۲۳	- دفاع «معتبر» - عدم تعهد نظامی - عضویت در اتحادیه اروپا (همبستگی سیاسی، CFSP، دامنه دفاعی رو به توسعه

1. Defence White Paper

- همکاری با ناتو، Pfp، قابلیت همکاری عملیاتی

-۲۰۲۳

- عضویت در ناتو

- کنار گذاشتن سیاست بی طرفی

- کنار گذاشتن سیاست عدم تعهد نظامی

۵-۲. پیوستن فنلاند به ناتو؛ استراتژی موازنه تهدید در برابر قدرت تهاجمی روسیه

۱-۵-۲. منابع تهدید روسیه برای فنلاند

در خصوص پیوستن فنلاند به ناتو، از منظر نظریه واقع‌گرایی تهاجمی بایستی به منابع تهدیدی که روسیه برای فنلاند داشته است، اشاره شود. طبیعی است که این منابع، تا پیش از جنگ سرد نیز برای فنلاند وجود داشت، با این حال آنچه سبب برجستگی این منابع شده است، ادراک فنلاند از «تهدید روسیه» بوده است.

الف. قدرت کل

در نظریه والت، از جمعیت، قابلیت‌های نظام و صنعتی و قدرت فن‌آوری به‌عنوان منابع قدرت یاد شده است. الف) جمعیت: مستقل از شمار جمعیت روسیه، که از نظر اندازه جمعیت به‌عنوان تهدیدی برای فنلاند در نظر گرفته می‌شود، شمار احزاب حامی روسیه در فنلاند خصوصاً در جنگ سرد، همواره حافظ منابع روس‌ها در هلسینکی بوده است. نهضت روسی‌سازی، همواره یکی از دردهای فنلاندی‌ها در راستای ملت‌سازی بوده است. به نحوی که برخی متفکران برآنند در دوره‌هایی از تاریخ، ناسیونالیسم فنلاندی، «ملی‌گرایی در سایه تزاریسیم» بوده است (Arter, 2021). نهضت روسی‌سازی فنلاند به‌وسیله تزار نیکلای دوم شروع شد، اگرچه فنلاندی‌ها همواره در برابر این پروژه مقاومت کرده‌اند (Arter, 2008). ب) قابلیت‌های نظامی: در یک نگاه آماری، وضعیت قابلیت‌های نظامی روسیه در همسایگی فنلاند به شرح زیر است:

جدول شماره (۲): مقایسه قابلیت‌های نظامی روسیه و فنلاند

کشور	روسیه	فنلاند
بودجه نظامی	۶۵.۹ میلیارد دلار	۳.۳ میلیارد دلار
بودجه نظامی به‌عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی	۴.۱٪	۲٪
نیروهای نظامی فعال	۱.۰۰۰.۰۰۰	۲۳.۸۰۰
نیروهای ذخیره	۲.۰۰۰.۰۰۰	۹۰۰.۰۰۰
نیروهای در دسترس برای عملیات نظامی	۳۴.۷۵۶.۷۳۶	۱.۵۵۵.۳۶۸
تانک‌ها	۱۲.۲۶۷	۲۳۹
خودروهای جنگی زرهی	۲۴.۱۷۲	۲.۰۲۰
کل توپخانه	۱۸.۲۶۶	۸۲۱
توپخانه راکتی	۴.۳۳۱	۶۲
کل هواپیماها	۴.۴۱۸	۱۵۸
هواپیماهای جنگنده	۳۴۰	۰
هواپیماهای تهاجمی	۶۸۹	۰
هلیکوپتر	۱.۶۶۵	۲۷
پهپادهای جنگی	۱۰۰	۰
کل نیروی دریایی	۶۵۳	۱۷۰
ناوهای هواپیمابر	۱	۰
ناوشکن‌ها	۱۴	۰
ناوچه‌ها	۱۱	۰
زیردریایی‌ها	۶۶	۰
کلاهک‌های هسته‌ای	۶۴۹۰	۰

منبع (ArmedForces, 2023).

به‌طور کلی بحران اوکراین رقابت‌های منطقه‌ای را تشدید کرده است (Mossalanejad, 2014: 7). توانایی‌های روسیه، این امکان را به این کشور می‌دهد تا با وضعیتی از فشار منطقه‌ای و بین‌المللی را بر

همسایه غربی خود وارد کرده و حساسیت منطقه‌ای را تحریک کند. به همین دلیل است که برداشت فنلاند از توانمندی‌های کلی و عمومی روسیه بعد از جنگ سرد (خصوصاً بعد از جنگ کریمه و اشغال شرق اوکراین)، یک برداشت تهاجمی و به مثابه یک تهدید امنیتی بوده است.

ب. مجاورت جغرافیایی

یکی از منابع اصلی تهدید روسیه برای فنلاند، موقعیت مجاورت جغرافیایی روسیه است. این موضوع برای سایر دولت‌های نوردیک نیز وجود داشته است، با این حال، فنلاند همواره از این وضعیت آسیب دیده است. فنلاند اساساً به دلیل همسایگی با شوروی و ترس از وضعیتی که اتحاد جماهیر شوروی این کشور را اشغال کند، نسبت به ترتیبات امنیتی جدید، حس امنیت نداشته است؛ بنابراین نسبت به ترتیبات منطقه‌ای شود و بین‌المللی همواره با نگرانی نگاه کرده است. برای مثال پیشنهاد ترتیبات امنیتی درون منطقه‌ای نوردک که توسط سوئدی‌ها مطرح شد، با بی‌مهری فنلاندی‌ها به محاق رفت (Arter, 2021: 417-419). مرز بین روسیه و فنلاند نزدیک به ۱۳۴۰ کیلومتر است، این مرز محدوده شمال به جنوب را در بر می‌گیرد و عمدتاً از طریق جنگل‌های خالی از سکنه تایگا و مناطق روستایی کم‌جمعیت تشکیل شده و هیچ ویژگی طبیعی یا رودخانه مرزی در آن وجود و به‌تازگی به‌عنوان مرز اتحادیه اروپا-ناتو با روسیه قلمداد می‌شود.

از جمله مهم‌ترین اتفاقات جغرافیایی بین فنلاند و روسیه که به‌دلیل مجاورت جغرافیایی ایجاد شده عبارتند از:

الف) اتحادسازی عقیم فنلاند؛ فنلاند تلاش بسیار زیادی برای اتحادسازی در طول دوره بعد از جنگ داشت، شاید پیوستن به جامعه ملل در سال ۱۹۲۱ بزرگ‌ترین دستاورد برای فنلاندی بود که تا چهار سال پیش بخشی از روسیه محسوب می‌شد. طبیعتاً با عقیم ماندن ایده اتحادسازی، فنلاندی‌ها به ناچار در دهه ۱۹۳۰ به سمت سیاست بی‌طرفی حرکت کردند (Salmon, 1997: 192).

ب) محدودیت‌های جغرافیایی و شکست استراتژی بی‌طرفی؛ سیاست بی‌طرفی فنلاند همسو با سیاست بی‌طرفی سایر دولت‌های اسکاندیناوی و به‌عنوان نتیجه‌ای از توافق دریایی انگلستان-آلمان به‌وجود آمد. با این حال تلاش شوروی برای کشاندن فنلاند به سیستم امنیتی خود، با طرح پیشنهاد پیمان کمک نظامی و اقتصادی در سال ۱۹۳۸، این سیاست در عمل مورد بی‌توجهی قرار گرفت.

ج) جنگ زمستان ۱ سال ۱۹۳۹: بعد از رد کردن پیشنهاد استالین توسط فنلاند، در سال ۱۹۳۹، اتحاد جماهیر شوروی در جنگی موسوم به جنگ زمستان که نخستین نبرد بین دو کشور بوده است با یکدیگر درگیر شدند که در نهایت ۲۵۰۰۰ فنلاندی جان باختند با پیمان صلح مسکو در سه ماه بعد از شروع آن به پایان رسید؛ پیمانی که چندین نقطه مرزی فنلاند را به شوروی واگذار کرد و از جمله شبه جزیره استراتژیک «کارلیان»^۲ در جنوب شرقی فنلاند به شوروی منتقل شد.

د) جنگ دوم و تغییرات جغرافیایی سترگ؛ «فنلاند به منظور بازپس‌گیری قلمرو از دست‌رفته خود، در اواخر ژوئن سال ۱۹۴۱، بار دیگر با شوروی وارد جنگ شد، این بار به‌عنوان یک شریک جنگی آلمان نازی؛ آلمانی که به تازگی عملیات بارباروسا را به راه‌انداخته بود (Jakobson, 1999: 318-324). ولی در نهایت فنلاند که در پشتیبانی از نازی‌ها روی اسب اشتباهی شرط‌بندی کرده بود، شکست خورد و آتش‌بس سال ۱۹۴۴ فینو-شوروی مرزهای پیمان صلح مسکو در ۱۳ مارس ۱۹۴۰ را تثبیت کرد» (Arter, 2021: 441). مهم‌ترین تغییرات جغرافیایی جنگ زمستان و جنگ دوم برای فنلاند عبارت بودند از: ۱. واگذار شدن شبه جزیره کارلیان به شوروی؛ ۲. از دست دادن خروجی دریای آرکتیک (شمالگان) از پتساموی^۳ فنلاند؛ ۳. غیرنظامی شدن جزایر آلدند^۴؛ ۴. اجاره پورکالا^۵ در باریک‌ترین نقطه خلیج فنلاند به مدت پنجاه سال به‌عنوان پایگاه دریایی به شوروی و ۵. قانونی شدن فعالیت حزب کمونیست در فنلاند (Arter, 2021: 441). نتیجه این تغییرات جغرافیایی سترگ، شکل‌گیری نقشه سیاسی و جغرافیایی جدیدی در خلیج فنلاند و دریای بالتیک شد که همواره محل منازعه غرب و روسیه بوده است. با پیوستن فنلاند به ناتو، بسیاری از معادلات در این دو حوزه و همچنین برای دولت‌های بالتیک نیز تغییر کرده است.

ه) پیمان FCMA ۱۹۴۸؛ «سنگ‌بنای سیاست خارجی و سیاست امنیتی فنلاند بین سال‌های ۱۹۴۸ تا سال ۱۹۹۱ پیمان FCMA با شوروی بود که در ۶ آوریل ۱۹۴۸ امضا شد...؛ پیمان که دو ماده نخست آن آشکارا فنلاند را ذیل حوزه نفوذ شوروی قرار می‌داد» (Arter, 2021: 443). اگرچه این پیمان تبدیل به شاکله سیاست فنلاندی در دوره جنگ سرد شد، با این حال دو بحران «شب‌های یخبندان سال ۱۹۵۸»

¹. Winter War

². Karelian Peninsula

³. Petsamo

⁴. Aland Islands

⁵. Porkkala

و «بحران یادداشت سال ۱۹۶۱» در روابط دو کشور وجود داشته است که هر دو با در نظر گرفتن منافع شوروی به پایان رسیده است و منجر به شکل‌گیری گفت‌وگویی به نام «فنلاندی‌سازی» شده است. (و) عضویت در ناتو؛ از پایان ترتیبات جنگ سرد تا پیوستن فنلاند به ناتو، اتفاق قابل توجهی در جغرافیای رابطه فنلاند و روسیه به وجود نیامده است. عضویت فنلاند در ناتو، از منظر ژئوپلیتیک تغییراتی در روابط ناتو-روسیه به وجود آورده و خصوصاً برای کشورهای حوزه بالتیک مفید برای حضور ناتو از طریق فنلاند (از طریق کریدور باریک سوالکی را به وجود خواهد آورد که خود هندسه شکلی موازنه را دستخوش تغییر قرار می‌دهد.

با پیوستن فنلاند به ناتو، در دریای بالتیک، ثبات استراتژیک جزایر آلند فنلاند و جزیره گاتلند سوئد که به لحاظ تاریخی مناطق غیرنظامی باقی مانده‌اند، در حال افزایش است. مسکو احتمالاً به‌عنوان یک راه استراتژیک برای تقسیم ناتو، علاقه فزاینده‌ای به این جزایر خواهد داشت. اگر این جزایر توسط روسیه اشغال شود و با تسلیحات دوربرد، مثل موشک‌های هسته‌ای میان‌برد اسکند M مجدداً مسلح شوند، کشورهای ناتو در چند ده کیلومتری با تهدید نظامی مستقیم روبه‌رو خواهند شد، درست مانند کالینین‌گراد که در محاصره روسیه قرار دارد. علاوه بر این پیوستن فنلاند به ناتو، شهر استراتژیک و مهم سنت پترزبورگ را در پیشانی عملیات نظامی ناتو قرار خواهد داد، موضوعی که برای روسیه از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است (Rahmati, 2023) بنابراین خط دفاعی جدید روسیه ممکن است کشورهای بالتیک را از ناتو جدا کند (Nagashima, 2022). همین موضوع نیز انگاره تهدید روسیه را در فنلاند و سوئد تشدید خواهد کرد.

زمانی که تهدید از جانب یک قدرت نزدیک، منجر به اتخاذ سیاست همراهی شود، پدیده‌ای شبیه حوزه نفوذ ایجاد می‌شود. کشورهای کوچک هم‌مرز با یک قدرت بزرگ ممکن است به قدری آسیب‌پذیر باشند که سیاست همراهی را به جای سیاست موازنه در پیش بگیرند، بخصوص اگر همسایه قدرتمند، توانایی سلطه بر آن کشور را قبلاً نشان داده باشد. بنابراین فنلاند که نامش به ناحق با سیاست همراهی مترادف شده است، بعد از اینکه کشورش در عرض پنج سال، دوبار (۱۹۳۹ و ۱۹۴۱) توسط اتحاد جماهیر شوروی مورد حمله قرار گرفت، سیاست همراهی را در پیش گرفت (Walt, 1987: 23-24). فنلاند به‌علت داشتن مرز مشترک با روسیه به طول ۱۳۴۰ کیلومتر مربع، همواره از موقعیت جغرافیایی آسیب‌پذیری برخوردار بوده است و از این‌رو، همواره در برابر روسیه، سیاست محتاطانه‌ای را اتخاذ کرده است (فتیحی خانقاه، ۱۴۰۱: ۶۱).

ج. قدرت تهاجمی

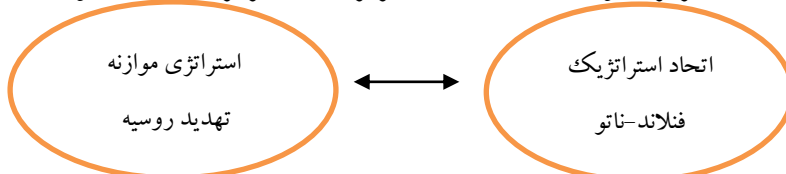
از نظر فنلاند، قدرت روسیه نه تنها بالقوه است، بلکه با توجه به شرایطی که در اوکراین اتفاق افتاده است، این قدرت بالفعل نیز شده است. بنابراین فنلاند هم به عنوان یک دولت کوچک در همسایگی یک دولت بزرگ قدرتمند (که اندازه منابع قدرت آن نیز وسیع و قابلیت استفاده از منابع قدرت آن نیز باورپذیر است) و هم به عنوان یک واحد سیاسی که از دو بعد جغرافیایی و استراتژی‌های سیاست دفاعی ظرفیت خودیاری کمتری دارد، واجد انگیزه بیشتری برای اتحاد با مجموعه‌های امنیتی فراملی بوده است. به دلیل ناترازی قدرت تهاجمی فنلاند و روسیه و به دلیل نزدیکی جغرافیایی فنلاند با روسیه، این کشور یک تهدید بالقوه برای فنلاند برداشت می‌شود. روسیه به این دلیل برای فنلاند یک قدرت تهاجمی محسوب می‌شود که توانایی تهدید حاکمیت و تمامیت ارضی این کشور را دارد. «تهدید فوری ناشی از قابلیت‌های نظامی ممکن است انگیزه‌ای قوی در سایر دولت‌ها برای اتخاذ سیاست موازنه در برابر دولت تهدیدگر ایجاد کند» (Walt, 1987: 24-25).

در همین راستا مؤسسه تحقیقات صلح بین‌المللی استکهلم (SIPRI) می‌گوید هزینه‌های نظامی روسیه در سال ۲۰۲۱، به ۶۶ میلیارد دلار رسید. بودجه نظامی روسیه در سال ۲۰۲۲ نزدیک به ۴۰۷ تریلیون روبل (۷۵ میلیارد دلار) بوده است (Financial Times, 2022). پیش‌بینی‌ها این بوده که بودجه نظامی روسیه در سال ۲۰۲۳، ۴۰٪ بیشتر از بودجه نظامی اولیه اعلام شده در سال ۲۰۲۱ شده و نزدیک به ۸۴ میلیارد دلار بوده است (Liffey, 2022). هزینه‌های نظامی روسیه در سال‌های بعد از ۲۰۱۰ بیشتر از نیمه نخست هزاره جدید بوده است. همین موضوع سبب افزایش قابلیت‌های نظامی روسیه و استفاده از توانایی‌های نظامی جدید شده است، موضوعی که وقتی در کنار سیاست خارجی تهاجمی روسیه، مجاورت جغرافیایی، و کل قدرت روسیه قرار داده می‌شود، سبب شکل‌گیری برداشت‌های غیرتدافعی و قرار گرفتن در موقعیت اتحادسازی برای شکل دادن به ترتیبات امنیتی فراملی در خصوص فنلاند می‌شود. به‌طور کلی روسیه به عنوان یکی از کشورهای قدرتمند در نیروهای مسلح و با کسب رتبه پنجم جهان از نظر نیروهای مسلح و رتبه دوم جهان از نظر تجهیزات و قدرت نظامی، رتبه نخست دنیا در تعداد جنگ‌افزارهای هسته‌ای، یکی از سه کشور برتر دنیا در بمب افکن‌های استراتژیک فعال و عملیاتی، سبب شکل‌گیری ادراک مضاعف نسبت به تهدید خود و ایجاد هراس در فنلاند به عنوان نزدیک‌ترین هدف اروپایی برای تهاجم نظامی شده است و عضویت در ناتو را باید بر اساس چنین ادراکی در نظام اجتماعی و نظام سیاسی فنلاند مورد بررسی قرار داد.

د. نیت تهاجمی

اما مهم‌تر از همه مولفه‌های فوق، مولفه «نیات تهاجمی» روسیه است. سیاست‌های تهاجمی روسیه منجر به شکل‌گیری ادراک در جامعه فنلاند نسبت به تهدید قریب‌الوقوع روسیه برای فنلاند شده است. تهاجم روسیه به شبه جزیره کریمه اوکراین در سال ۲۰۱۴ و به شرق اوکراین در سال ۲۰۲۲ موجی از نگرانی را در بین همسایگان روسیه به وجود آورده است. تحلیل‌های گوناگونی در خصوص نیت روسیه برای تهاجم به اوکراین مطرح شده است، با این حال موضوعی که در این جا از اهمیت برخوردار است این است می‌توان تصمیم فنلاند و تصمیم بعدی سوئد مبنی بر الحاق به ناتو را در چارچوب امنیتی موازنه تهدید قرار داد. به نظر می‌رسد شروع جنگ اوکراین و لشگرکشی روسیه به اوکراین، سوئد و فنلاند را به سمت وضعیت امنیتی سوق داد که چارچوب و محیط امنیتی متغیری را ایجاد کرد. جنگ اوکراین یادآور جنگ‌های سنتی اروپا است. البته به نظر می‌رسد با هوشمندی کمتر پوتین در قامت ژنرال جنگ همراه بوده است، پوتین با اعزام نیرو به اوکراین، تصور می‌کرد ناتو را دور نگه داشته است، اما نه تنها وارد یک نبرد فرسایشی شد و به اهداف اولیه نرسید، بلکه ائتلاف ناتو را با یک عضو تازه نفس، استراتژیک، و قدرت‌مند (از نظر موقعیت راهبردی) به نام فنلاند مواجه کرد (Rahmati, 2023). کشوری که هزینه‌های نظامی‌اش از میانگین کشورهای عضو ناتو بالاتر بوده و از نظر موقعیت سیاسی، اقتصادی، نظامی و جایگاه یک کشور توسعه‌یافته یک وضعیت خوشایند برای ناتو خواهد بود. به‌طور کلی استراتژی‌های نظامی روسیه با حمله به اوکراین و پیش‌تر در سیاست‌های تهاجمی نسبت به اروپای شرقی، سبب شکل‌گیری گزینه اتحادسازی استراتژیک برای فنلاند شد. به تعبیر بهتر رفتار فنلاند را می‌توان در قالب موازنه‌سازی تهدید با روسیه قلمداد کرد؛ موازنه‌سازی که با رویکرد شکل‌دهی به اتحاد با ناتو پیگیری شده است.

شکل شماره (۱): استراتژی موازنه تهدید روسیه در برابر اتحاد استراتژیک فنلاند-ناتو

در مورد سوئد و فنلاند، نقطه عطف به وضوح دیدگاه تغییر یافته از نیت روسیه بود. همان‌طور که ماگدالنا آندرشون، نخست‌وزیر سابق سوئد از عباراتی شبیه به «استفاده از خشونت» و «ریسک‌های بزرگ» در خصوص اقدامات روسیه صحبت کرد (Walt, 2022) و به نظر می‌رسید این استفاده از خشونت

توسط روسیه سبب قرار گرفتن فنلاند و سوئد در وضعیت ریسک‌های بزرگ باشد و این ریسک بزرگ پیوستن به ناتو و دوری جستن از سیاست و استراتژی سنتی بی‌طرفی و عدم تعهد نظامی شد. از نظر والٹ «انگیزه‌های روسیه برای حمله به اوکراین موضوع فنلاند و سوئد نیست و اصلاً مهم نیست که پوتین توسعه‌گرا است یا منبعث از احساس ناامنی چنین اقدامی را ترتیب داده است»، بلکه «مهم این است که او جنگ را انتخاب کرده است ... استفاده از زور برای تجدیدنظر در وضعیت موجود، تهدیدکننده‌ترین کاری بود که یک کشور می‌توانست انجام دهد» (Walt, 2022)؛ اقدامی که مهم‌ترین دریافت‌کننده پیام آن (یعنی نیت تهاجمی روسیه)، نوردیک‌ها بودند. «... راه‌اندازی یک جنگ همواره سایر کشورها را به خطر می‌اندازد و معمولاً آن‌ها را گرد هم می‌آورد تا خطر را مهار کنند» (Walt, 2022). در نهایت فنلاند و سوئد، با مشاهده روسیه جنگ‌طلب‌تر و تهاجمی‌تر، گاو مقدس بی‌طرفی را کنار گذاشتند و به‌دنبال ناتو به‌عنوان گزینه‌ای امنیت‌سازتر رفتند. حمله روسیه به شبه‌جزیره کریمه در سال ۲۰۱۴ و سپس حمله این کشور به اوکراین در سال ۲۰۲۲ سبب شده است تا فنلاند نسبت به نیت تهاجمی روسیه برداشت امنیتی پیدا کرده و اتحاد با ناتو را از این منظر دریافت کرده است.

نتیجه‌گیری

تهدیدات روسیه در شرق و شمال اروپا سبب شکل‌گیری ترتیبات امنیتی فراملی یا اتحادسازی فنلاند با ناتو شد. این تهدیدات علاوه بر این، بحث‌ها در خصوص اتحادسازی بعدی سوئد با ناتو را ایجاد کرده است. تهدیدات روسیه برای فنلاند این کشور را در وضعیت فوق‌العاده ادراک تهدید و در نهایت انتخاب استراتژیک اتحادسازی با ناتو قرار داد. فنلاند با پشت کردن به سنت بی‌طرفی سیاسی و عدم تعهد نظامی، وضعیت جدیدی را در منطقه نوردیک و فضای امنیتی بین‌المللی به‌وجود آورد. از نظر استراتژیک، برخی تحلیل‌گران استراتژیک، خاصیت این الحاق را پر کردن «نقاط کور» دسترسی ناتو به اروپای شرقی در صورت حمله روسیه قلمداد کرده‌اند. همچنین از نظر نظامی سوئد و فنلاند در صورت اشغال بالتیک، می‌توانند به‌عنوان عمق استراتژیک عمل کرده و فرصت بازآرایی نیروها را به ناتو از طریق زمینی و دریایی با استفاده از دریای بالتیک (دسترسی از فنلاند) و از طریق هوایی با استفاده از ظرفیت هوایی گاتلند سوئد فراهم کنند. چنین برداشتی توسط سوئدی‌ها نسبت به روسیه، سبب تهدیدسازی مضائف از مسکو در استکهلم و در نهایت اتحادسازی سوئد با ترتیبات امنیتی فراملی ناتو به‌عنوان عامل تضمین‌کننده امنیت آن‌ها خواهد بود. با این حال اتحاد استراتژیک فنلاند-ناتو را می‌توان برآیندی از استراتژی موازنه تهدید روسیه و خصوصاً قدرت تهاجمی و نیت تهاجمی روسیه در برابر فنلاند و سوئد و به‌طور

کلی تر در برابر غرب در نظر گرفت و همچنین در روی دیگر سکه، استراتژی موازنه‌سازی فنلاند را می‌توان در چارچوب تهدید قریب‌الوقوع روسیه تحلیل کرد. با استنباط از نظریه موازنه تهدید، وضعیت قدرت کلی روسیه، موقعیت جغرافیایی فنلاند در مجاورت با روسیه، قابلیت‌های تهاجمی روسیه نسبت به همسایگان و خصوصاً نسبت به اوکراین و در نهایت نیت تهاجمی روسیه و ادراکی که در فنلاند نسبت به این نیت تهاجمی روسیه ایجاد شده است، به نظر می‌رسد که برداشت فنلاند نسبت به روسیه، سبب تغییر در استراتژی سیاست دفاعی و سیاست امنیتی فنلاند از بی‌طرفی به سمت اتحاد نظام با ناتو شده است. در نهایت اینکه هلسینکی علی‌رغم تعهدات امنیتی نانوشته‌ای که نسبت به مسکو داشت و تبلور آن را می‌توان در سیاست فنلاندی‌سازی مشاهده کرد، سیاست محافظه‌کارانه و مامشات‌طلبانه‌اش با روسیه را کنار گذاشت. حملات روسیه به اوکراین شاید مهم‌ترین عامل برای سوق دادن فنلاند به سمت تجدیدنظرطلبی در روابط با روس‌ها بوده است. ادراک رهبران فنلاند نسبت به قابلیت‌ها و نیت تهاجمی روسیه از یک‌سو و ادراک از ظرفیت نظامی قدرت پائین بازدارندگی نسبت به روسیه از دیگر سو، به‌دنبال سیاست اتحاد نظامی استراتژیک با ناتو حرکت کرد.

References

- Armed Forces (2023), "Military Power of Finland & Russia", Available in: https://armedforces.eu/compare/country_Finland_vs_Russia.
- Arter, D (2020), *Scandinavian Politics Today*, translated by Reza Rahmati, Hamedan: Bu_Ali Sina University Press [In Persian].
- Carr, E (1946), *The Twenty Years' Crisis 1919-1939*. New York: St Martin's Press Inc.
- Financial Times* (2022) "Is the west's increased defence spending even necessary?" Available in: <https://www.ft.com/content/8934b417-fd72-404f-96a8-de4c26e08be4>
- Finland History (2023), "Finish History", Available in: <https://www.infofinland.fi/en/information-about-finland/finnish-history>
- Haas, B. (1953). "The Balance of Power: Prescription, Concept, or Propaganda?". *World Politics*. 5 (4): 442–477. doi:10.2307/2009179.
- Jakobson, M (1999), *Valkivallan vuodet 20. Vuosisadan Tilinpaatos*, Otava: Helsinki.
- Kegley, Jr., and Wittkopf (2004), Eugene. *World Politics: Trends & Transformation*. Belmont: Wadsworth and Thomson Learning Inc.

- Lobell, S. (2016). Realism, balance of power, and power transitions. In T. Paul (Ed.), *Accommodating Rising Powers: Past, Present, and Future* (pp. 33-52). Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9781316460191.002
- Maude, G. (1976) *The Finnish Dilemma. Neutrality in the Shadow of Power*, Oxford University Press: London.
- Michael, B (2018) *The Power of Nations: Measuring What Matters*. *International Security* ; 43 (2): 7–44. doi: https://doi.org/10.1162/isec_a_00328
- Morgenthau. H. (1985) *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace*. New York: Alfred A. Knopf, Inc.
- Nagashima, J (2022), "What Membership for Finland and Sweden Would Mean for NATO's Evolution", Translated from an article originally published on the Japanese IINA website on June 2.
- Niebuhr. R (1941) *The Nature and Destiny of Man: A Christian Interpretation*. New York: Charles Scribner's Sons.
- Pursiainen, Ch (2002) *Et tu Brute! Finland's NATO Option and Russia*, Ulkopoliittinen instituutti The Finnish Institute of International Affairs 2002.
- Quester, G (1971) *Power, Action, and Interaction: Readings on International Politics*. (eds). Boston: Little, Brown and Company.
- Rahmati, R (1402), "Change in European security architecture", *Etemad* newspaper, April 21, 1402 [In Persian].
- Rahmati, R and Asgarkhani, A (1388), "Realism and International Security", *Foreign Policy Quarterly*, 24 (1), 139-156 [In Persian].
- Salmon, P. (1997), *Scandinavia and Great Poweers, 1980-1940*, Cambridge University Press: Cambridge.
- Schelling, T. C. (2008). *Arms and Influence: With a New Preface and Afterword*. New Haven, Ct: Yale University Press.
- Sidney. F (1944), *Russo-Finnish Relations*, *Current History*, Vol. 6, No. 33 (MAY, 1944), pp. 385-390 (6 pages), Published By: University of California Press.
- SIPRI (2023) "SIPRI Military Expenditure Database". Stockholm International Peace Research Institute. Archived from the original on 8 February 2014. *Retrieved 1 March 2014*.
- Walt, S. (1985). "Alliance Formation and the Balance of World Power." *International Security* 9 (4): 3–43
- Walt, S. (1987). *The Origins of Alliances*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Walt, S. (1990). *The Origins of Alliances*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Walt, S. (1992). *Alliances, Threats, and U.S. Grand Strategy: A Reply to Kaufmann and Labs*. *Security Studies*, 1 (3), pp. 448–482.
- Walt, S. (2009). *Alliances in a Unipolar World*. *World Politics*, 61 (1) (January 1), pp. 86–120.
- Walt, S. (2018), *the Hell of Good Intentions: America's Foreign Policy Elite and the Decline of U.S. Primacy*, New York: Farrar, Straus and Giroux.

- Walt, S. (2022), "What are Sweden and Finland thinking?" Foreign Policy.
- Waltz, K. (1959). *Man, the State, and War: A Theoretical Analysis*. New York, NY: Columbia University Press.
- Waltz, K. (1979). *Theory of International Politics*. 1st ed. Reading, Mass: AddisonWesley.
- Waltz, K. (1997). Evaluating Theories. *The American Political Science Review*, 91 (4), pp. 913-917.
- Waltz, K. (2000). Structural Realism after the Cold War. *International Security*, 25 (1), pp. 5-41.
- Wörner, M. (1990) "The Atlantic Alliance and the European Security in the 1990s", (Brussels: Address to the Bremer Tabaks Collegium, May 17, 1990), http://www.nato.int/docu/speech/1990/s900517a_e.htm
- Mossalanejad, A. (2014). Ukraine's Crisis and Escalation of Regional Rivalry. *World Politics*, 2(4), 7-33 [In Persian].